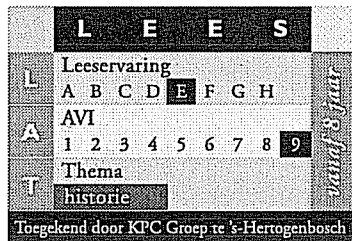

De Milde Maerten

Auteur: Robbert Jan Swiers

Illustraties: ivan & ilia

Genre: historisch verhaal

Aantal bladzijden: 118

Aanvulling Leeslatthema's: tijden veranderen, mensen niet

1 Korte inhoud

De Milde Maerten is een oud huis. Het is gebouwd in Middelburg, zo'n zes eeuwen geleden. Het staat op het punt gesloopt te worden en wordt bewoond door krakers. Twee van hen, Victor en Micha, wonen samen op een zolderkamertje.

Het huis mijmert over langvervlogen tijden en steeds komen verhalen boven van bewoners. Deze verhalen worden afgewisseld met de ontwikkelingen rond de voorgenomen sloop. De samenvattingen van de verhalen van het huis volgen nu eerst, daarna wordt weergegeven hoe het met het huis afloopt.

Het eerste verhaal, *Portugese wijn in een piepklein flesje*, gaat over Jan de Landmeter, burgemeester van Middelburg aan het eind van de 15e eeuw. Op een slimme manier weet hij zich te ontdoen van schepen Henderikx, tijdens een bezoek aan een schip met Portugese kooplui. De zoon van de burgemeester, ook Jan geheten, krijgt van de Portugezen een piepklein flesje met wijn, dat hij verstopt in het huis.

Het tweede verhaal heet: *De Spaanse ring*. Het speelt in de jaren 1572–1574. Spaanse soldaten worden ingekwartierd bij burgers. Ook in De Milde Maerten komen Spanjaarden wonen. Anna, dochter des huizes, wordt verliefd op één van de soldaten. Als de Spanjaarden moeten vertrekken, omdat de prins van Oranje aan de winnende hand is, krijgt Anna een ring van haar geliefde. Een paar maanden na zijn vertrek sterft Anna van verdriet. Sijmen, haar broer, vindt de ring en verstopt hem ergens in het huis.

In het volgende verhaal, *Een schilder zoals jij*, wordt het huis bewoond door een schilder en zijn familie. François Goethals is een goede vriend van Rembrandt. Dochter Tita is ziekelijk en overlijdt. Zijn vrouw Greetje en dochter Truitje proberen François op te beuren, maar hij vervalt in somberheid door het verlies. Truitje blijkt schilderstalent te bezitten en hij stimuleert haar te gaan schilderen. Als François overlijdt, stuurt Rembrandt hun een schilderij. Truitje vindt in het atelier van haar vader een schilderij

dat hij kort na het sterven van Tita maakte. Er is een klein penseeltje op bevestigd dat van Tita was geweest.

Het vierde verhaal, *Zeg dominee, mag dat wel?*, speelt in 1780. Het is een roerige tijd. In het huis woont een domineesgezin. De dominee en zijn zoon Sander hebben een hobby: het bestuderen van het heelal. Bij meester Janssen bestelt de dominee lenzen voor zijn telescoop. Het lukt de dominee echter niet om te bewijzen wat hij denkt. Teleurgesteld geeft hij zijn hobby op. Sander verstopt de nieuwste lens op een goed plekje in het huis.

In 1813 speelt het verhaal: *Fransen in de stad*. In De Milde Maerten wonen Jean en zijn vader en moeder. De vader van Jean is op de hand van de Fransen en nu het ernaar uitziet dat zij vertrekken, wil hij ook met zijn familie naar Frankrijk. Zover komt het echter niet. Vader en moeder worden door oproerkraaiers vermoord. Jean heeft zich verstopt in een hokje op het zolderkamertje. Als iedereen weg is, weet hij ongezien het huis te verlaten. Met zijn oom Willem en tante Maatje gaat hij later in De Milde Maerten wonen.

De cirkel van Antje is de laatste geschiedenis die het huis vertelt. Antje beleeft haar jeugd in het huis in het begin van de 20e eeuw. Het is een vrolijk kind, dat opgroeit tot een mooie, jonge vrouw. Van trouwen komt het echter niet en Antje blijft bij haar ouders wonen. Voor de Tweede Wereldoorlog uitbreekt, overlijdt haar moeder. Samen met haar vader komt Antje de oorlog goed door. Als haar vader een paar jaar na de bevrijding overlijdt, blijft Antje alleen in het grote huis achter. Ze vereenzaamt. Contact met andere mensen heeft ze niet meer. Ze leeft in het huis met haar poezen. Tot men haar dood in de kelder van het huis aantreft.

Victor en Micha zijn het er niet mee eens dat het huis gesloopt gaat worden. Oom Herbert, een architect, deelt hun mening. Maar het ontbreekt hun aan geld om de sloop te voorkomen. Tot Victor brieven en het schilderijtje van Rembrandt ontdekt. Die brengen zoveel op dat oom Herbert het huis nu wel kan kopen. Na een verbouwing wonen Victor en Micha op de tweede verdieping. Oom Herbert heeft zijn kantoor op de begane grond en woont zelf op de eerste verdieping. Veel later speelt Rosa, het dochtertje van Victor en Micha, in de kelder. Daar vindt ze een los tegeltje, waaronder een pen, een kogeltje, een lens, een penseeltje, een ring en een piepklein flesje tevoorschijn komen. Ze stopt alles weer terug onder het tegeltje en doet er een penning bij die ze uit haar zak haalt. Er staat een inscriptie op: Roosevelt Academie - Middelburg - 2007. Het huis ziet het glimlachend aan en herinnert zich eerdere pogingen om een universiteit te vestigen in Middelburg.

Het huis eindigt zijn mijmeringen met vast te stellen dat de cirkel rond is. Ik ben oud én nieuw, denkt het. Misschien gaan er weer zes eeuwen voorbij voordat ze me willen afbreken.

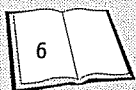

2 Villa aspecten

2a Inleidend tekstje

De teksten met een grijze achtergrond komen uit het boek. De paginanummers staan erbij.

De Milde Maerten wordt ingeleid met de volgende tekst:

Een zeshonderd jaar oud huis maakt meer mee dan in een mensenleven kan gebeuren. Het wordt méér dan een verzameling stenen, planken en balken met een dak erop. Het huis krijgt een ziel, gaat zelf leven. Luister naar de geschiedenissen die De Milde Maerten te vertellen heeft.

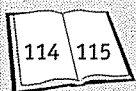
Wanneer u met de kinderen over deze tekst praat kunnen de volgende zaken aan de orde komen:

Kunnen de kinderen zich een huis voorstellen dat al zes eeuwen oud is? Kennen ze huizen in hun omgeving die heel oud zijn? Natuurlijk maken huizen die zo oud zijn heel wat mee. Er hebben heel wat families gewoond. Kunnen de kinderen een schatting geven van het aantal families dat in een huis van zes eeuwen gewoond heeft? Iedere familie heeft veel te vertellen. In de verhalen klinkt ook de tijd waarin ze spelen door. Als het huis vertelt hoor je niet alleen de geschiedenis van een familie. Je leert ook iets over de 'grote' geschiedenis.

Zijn de kinderen het eens met de zin dat het huis een ziel krijgt? Dat zo'n oud huis gaat leven?

In wat voor huis wonen ze zelf? Heeft hun eigen huis ook veel te vertellen?

2b Villa Alfabet

Taalkamer

Zomaar wat woorden uit de verhalen die het huis zich wist te herinneren:

schepenen, ketter, stilleven, knijpbrilletje, Latijnse school, bezettingsjaren.

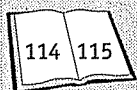
Lees je er de geschiedenis in?

De woorden in de Taalkamer zijn woorden die in het hedendaags mondeling Nederlands taalgebruik niet zo snel gebezigd zullen worden. Ze benoemen mensen, voorwerpen of begrippen die in een bepaalde periode van de geschiedenis door iedereen meteen begrepen werden. Kennen de kinderen de betekenis van alle woorden? U kunt de woorden laten opschrijven en de betekenis ervan, opgezocht in een woordenboek of encyclopedie, erachter laten schrijven. Misschien voelen de kinderen ervoor om de woorden te ordenen in een bepaalde periode, bijvoorbeeld die van de verhalen in *De Milde Maerten*, en er nog meer woorden bij te verzamelen. Ze kunnen komen uit de verhalen in dit boek, maar natuurlijk ook uit andere bronnen. Een woordweb maken rond ieder

begrip uit de Taalkamer, waarbij nieuwe woorden gezocht worden die een inhoudelijke relatie hebben met de gegeven woorden, is ook een mogelijkheid.

U kunt hierbij Verwerkingsblad 4b 'Woorden uit de geschiedenis' gebruiken.

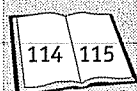

De 'even-alleen-zijn'-kamer

Wat vind je, moeten oude huizen gesloopt worden? Of is het verleden belangrijk genoeg om zuinig op te zijn? Gaat er bij de sloop van een oud huis niet veel meer verloren dan stenen, planken en balken?

Kennen de kinderen oude gebouwen in hun omgeving? Weten ze hoe oud die zijn? Ouder of jonger dan De Milde Maerten? In welke staat verkeren ze? Vervallen of gerenoveerd en goed onderhouden? Welke functie hebben ze: wonen er gezinnen in, zijn het kantoren of hebben ze een andere bestemming? Misschien vinden de kinderen het leuk om de geschiedenis van één of meerdere van deze gebouwen uit te pluizen. In veel plaatsen zijn Oudheidskamers of Heemkundeverenigingen die de kinderen op weg kunnen helpen.

De vragen in De 'even-alleen-zijn' kamer gaan in op de waarde van oude gebouwen als cultuurgood. Wat vinden de kinderen? Zien ze een oud gebouw alleen als ouderwets? Of ervaren ze ook iets van de stemmen uit het verleden die doorklinken in de tastbare herinneringen uit de voorbije tijd. Vinden ze dat ook gelden voor andere cultuurdragers als boeken, schilderijen, toneelstukken, liederen, gebruiksvoorwerpen en nog veel meer dat bewaard is gebleven?

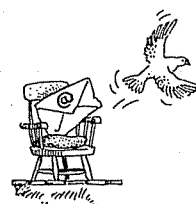
Speelzolder

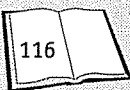
De cirkel is rond, denkt het huis, ik ben oud én nieuw.

Welke verhalen zal het huis over zes eeuwen kunnen vertellen?

Door deze vraag worden de kinderen uitgedaagd om een blik in de toekomst te werpen. Hoe zal het huis er over weer zes eeuwen uitzien? Wat zal het meegemaakt hebben? Houdt het huis het nog wel zes eeuwen uit? Welke factoren kunnen ervoor zorgen dat het er over zes eeuwen niet meer zal zijn? Misschien kunnen ze een verhaal van één van de toekomstige bewoners op papier zetten en dat aan Robbert Jan Swiers toesturen.

Robbert Jan Swiers stuurde een e-mail aan alle lezers.
De tekst luidt zo:

Van: swiers@zeelandnet.nl
(of mail via: villa@maretak.nl)
Aan: <alle lezers van 'De Milde Maerten'>

Hallo,

Soms is het leuk als schrijver om net te doen alsof je nog een kind bent. Zo vaak mag dat niet meer. Alleen op de zolderkamer kan dat nog. Zelfs je eigen kinderen zeggen 'doe normaal' als je een beetje 'raar' doet. Grote mensen mogen zich zeker niet meer als kinderen gedragen. Dat is kennelijk 'niet normaal'. Nou, dan doe ik toch alsof ik een huis ben! Wie pakt me dat af? Een huis. Ik ben een huis. In mij wordt gewoond, gehuild, gelachen, getroost, verveeld, lawaai gemaakt, gelezen, geleerd... Van alles.

Als de bewoners gelukkig zijn, ben ik dat ook. Als ze verdrietig zijn, huil ik mee. Heerlijk, om een huis te zijn. Tot ze je willen afbreken. Of, nog erger, als ze je verwaarlozen. Zodat je langzaam wegtrot en het regenwater langs je muren loopt, op de vloer, in de schouw en achter het behang. Brrr!

Zo'n huis staat in Middelburg. Een vervelende man wacht net zolang tot hij er erg veel geld voor krijgt, want het is een oud huis en oude huizen zijn geld waard. Niemand kan het kopen en het rot langzaam weg. Bah! Over dát huis wilde ik een verhaal schrijven, want ik ben een schrijver en in dat huis leven wel duizend verhalen. Een paar ervan heb ik opgeschreven. Zodat het huis nooit wordt vergeten.

Veel plezier met de verhalen!

Robbert Jan

Als u met de kinderen praat over de e-mail van Robbert Jan Swiers kunnen de volgende aspecten aan de orde komen:

Soms is het leuk als schrijver om net te doen alsof je nog een kind bent. Zo vaak mag dat niet meer. Alleen op de zolderkamer kan dat nog. Zelfs je eigen kinderen zeggen 'doe normaal' als je een beetje 'raar' doet. Grote mensen mogen zich zeker niet meer als kinderen gedragen.

Vinden de kinderen dat ook, dat je als volwassene niet meer raar mag doen? Kennen ze grote mensen die af en toe net doen of ze nog kind zijn? Uit eigen omgeving? Hoe reageren ze daarop? Robbert Jan Swiers lost het op door net te doen of hij De Milde Maerten is. Als je in de huid van iets of iemand anders kruipt dan mag je gek doen, nietwaar?

Een huis. Ik ben een huis. In mij wordt gewoond, gehuild, gelachen, getroost, verveeld, lawaai gemaakt, gelezen, geleerd... Van alles.

Vinden de kinderen het een goede keus van Robbert Jan om een huis te willen zijn? Zouden zij er ook voor gekozen hebben? Als zij in de huid van iets of iemand anders zouden willen kruipen, wat of wie zou het dan worden? Zijn daar ook veel verhalen over te vertellen?

... , want ik ben een schrijver en in dat huis leven wel duizend verhalen. Een paar ervan heb ik opgeschreven.

Schrijvers willen schrijven. Als ze iets tegenkomen waar een verhaal in zit, dan schrijven ze het op. Zeker als het een huis is waar wel duizend verhalen in zitten! Zijn de kinderen ook schrijvers? Waar vinden zij duizend (mag ook een paar minder zijn) verhalen in? Kunnen ze er enkele opschrijven?

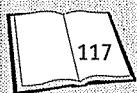
2c Vragen naar aanleiding van de Villaatjes

Op de bladzijden 11, 24, 40, 52, 68, 82 en 99 staan in het boek de Villaatjes afgedrukt. De vragen die daarbij horen en achter in het boek staan, zijn hieronder weergegeven.

Als u met de kinderen over het boek praat nadat ze het hebben uitgelezen, neem dan een selectie uit de vragen met hen door. Laat in eerste instantie de kinderen kiezen over welke vragen ze willen praten. Vraag dóór als er niet veel uitkomt. Vraag vooral weer naar eigen ervaringen en gevoelens in situaties die de kinderen zelf hebben meegemaakt.

U kunt er ook voor kiezen om de vragen meteen te bespreken als de hoofdstukken waarop de vragen betrekking hebben, gelezen zijn.

Het is bij het beantwoorden van de vragen onbelangrijk of het kind een 'goed antwoord' geeft. Vaak is niet duidelijk wat een correct antwoord is. Bovendien is het overdenken van de vraag het belangrijkste.

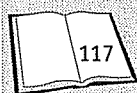
Vragen na bladzijde 11

1 In welke eeuw is De Milde Maerten gebouwd?

Uit de gegevens die in de tekst te vinden zijn is het antwoord te reconstrueren: het verhaal begint in de tijd van de krakers, laten we zeggen in de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw, de twintigste dus. Het huis is dan gebouwd in de veertiende eeuw. Kunnen de kinderen het begin- en eindjaartal geven dat bij deze eeuw hoort? (1300 – 1400)

2 Welke gebeurtenissen uit die tijd ken je?

Om een beeld te krijgen van de tijd waarin het huis De Milde Maerten werd gebouwd, kunnen gebeurtenissen uit de veertiende eeuw worden opgezocht in geschiedenisboek of encyclopedie.

3 Lees de schuingedrukte titels nog eens op bladzijde 5. Kun je bedenken waar de verhalen over zullen gaan?

De titels waar het om gaat zijn:

Portugese wijn in een piepklein flesje (1492)

De Spaanse ring (1572-1574)

Een schilder zoals jij (1640)

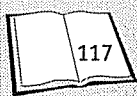
Zeg dominee, mag dat wel? (1780)

Fransen in de stad (1813)

De cirkel van Antje (1900-1980)

De universiteit (1574)

Aan de lezers wordt gevraagd om op basis van deze titels en de jaartallen die erbij staan zich in te denken, waar de verhalen over kunnen gaan.

Vragen na hoofdstuk 1, bladzijde 24

1 Begrijp je waarom het huis grinnikt bij de herinnering aan wat De Landmeter met schepen Henderikx gedaan heeft?

Andere tijden, andere zeden. De Landmeter stuurde zonder blikken of blozen een hem onwelgevallige schepen mee met een Portugees schip. Leuk, of... Wat vinden de kinderen?

2 Zien we het flesje Portugese wijn nog terug, denk je?

Het kleine flesje bevindt zich ergens in het huis. Komt het nog een keer tevoorschijn?

Vragen na hoofdstuk 2, bladzijde 40

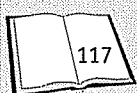
1 Ach, de liefde, denkt het huis, die heeft hier ook zo vaak rondgeslopen. En de rampen die liefde met zich mee kan brengen.

Hierboven staan twee zinnen van blz. 25. Wat stel je je voor bij deze overpeinzing van het huis?

Als een huis zo lang staat, dan kan het niet anders of het heeft heel wat meegemaakt op het gebied van de liefde. De kinderen kunnen zich zeker wel voorstellen welke rampen er in verband met de liefde kunnen gebeuren.

2 Zou de ring nog een rol gaan spelen in één van de verhalen?

Net als het Portugese flesje wijn, lijkt de ring een voorwerp dat nog eens een keer zal opduiken. Wat kunnen de lezers hierbij bedenken?

Vragen na hoofdstuk 3, bladzijde 52

1 Waarom is het bijzonder dat een vrouw een bekend schilder is geworden?

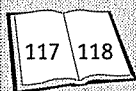

De meeste bekende schilders zijn mannen. Laat de kinderen maar eens bekende schilders opnoemen en het zullen allemaal mannen zijn: Rembrandt, Van Gogh, Mondriaan, ... Kennen ze eigenlijk één bekende vrouwelijke schilder? Misschien kunnen ze een onderzoekje doen naar schilders. Worden ze genoemd in boeken? Catalogi van musea? Encyclopedieën?

Zijn er terreinen in de kunst die gedomineerd worden door vrouwen?

2 Je snapt het zeker al: het penseel?

Overbodig om hier nog een vraag aan toe te voegen.

Vragen na hoofdstuk 4, bladzijde 68

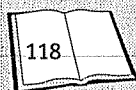
1 *Dat is erg: dat je iets hebt ontdekt waarvan je weet dat het waar is, maar je mag het niet zeggen.* (blz. 62)

Hoe erg zou jij het vinden om de waarheid niet te mógen vertellen?

Zijn er situaties denkbaar voor de kinderen waarin de waarheid vertellen niet kan of mag? Waarin het misschien gevaarlijk is om de waarheid te vertellen?

2 Denk jij te weten wat er achter het haardstuk verborgen zit?

Ook hier weer een vraag naar een voorwerp dat in het huis verborgen is.

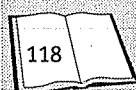
Vragen na hoofdstuk 5, bladzijde 82

1 Zou het 'onderduikhok' nog een keer van pas komen?

Onderduiken is een term die natuurlijk verbonden is aan de Tweede Wereldoorlog. Kennen de kinderen verhalen waarin onderduiken een rol speelt?

2 Het kogeltje, alweer iets dat verborgen wordt.

Langzamerhand een hele verzameling aan voorwerpen die in het huis verstopt of vergeten zijn. Zijn de lezers benieuwd naar de rol die de voorwerpen later misschien nog gaan spelen?

Vragen na hoofdstuk 6, bladzijde 99

1 Ben je ook blij voor het huis?

Laat deze vraag in verband brengen met de inhoud van De 'even-alleen-zijn' kamer. Voortbestaan van oude gebouwen, vinden de kinderen dat waardevol, of hechten ze niet zoveel waarde aan oude dingen. Vinden ze een huis een verzameling stenen, of zien ze er meer in? Hoe zit dat met hun eigen huis?

2 Een flesje Portugese wijn, een ring, een penseel, een lens, het kogeltje, een pen, komen deze spulletjes nog te voorschijn?

Robbert Jan Swiers zal zeker een bedoeling hebben met het opnemen van deze voorwerpen in de verhalen. Op welke wijze komen ze nog een keer tevoorschijn? Kunnen de kinderen een voorspelling doen? Laat deze voorspelling toetsen als het boek uitgelezen is.

3 Extra Verdieping

3a Praten over taal en gevoel

Hierna volgt een aantal woorden, zinnen of tekstfragmenten, die het waard zijn om te bespreken. Ze worden voorzien van bespreeksuggesties. Het kan gaan om bijzonder taalgebruik, taalgebruik gekoppeld aan een bepaalde periode uit de geschiedenis, of taal die heel sterk een gevoel uitdrukt.

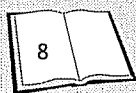
Het huis zucht en rekt zich stram uit, het kraakt in de gebinten.

Het huis heeft menselijke eigenschappen. Dat huizen kunnen kraken, heb je allemaal weleens gehoord. Maar door het zo te beschrijven geeft de schrijver aan dat De Milde Maerten leeft.

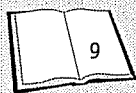
Het huis voelt niet veel genegenheid voor de tijdelijke bewoners.

Nog een voorbeeld van personificatie van dingen. Het huis heeft kennelijk voorkeuren voor bewoners. Zou het niet blij moeten zijn dat er mensen in zijn kamers rondlopen?

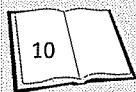
'Als we een kamer kunnen krijgen, dan gaan we hier weg,' zegt Victor. 'Dan geven we de pijp aan De Milde Maerten.'

Is de uitdrukking 'de pijp aan Maarten geven' bekend? Vraag naar de betekenis, of laat die eens opzoeken. Valt de woordspeling met de naam van het huis de kinderen op?

En met alles wat er nog aan kracht in hem zit, zendt het huis warmte naar dit ene kleine kamertje onder het dak, driehoog achter, ...

Voor Victor en Micha koestert het huis wel warme gevoelens, in tegenstelling tot de andere krakers.

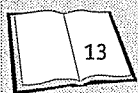

Nu staat hij tussen huizen van een paar honderd jaar oud. Daar ga je niet mee om, die zijn te jong, die begrijpen niet hoe het was. Ze kunnen alleen praten over de tijd van pruiken en poeders.

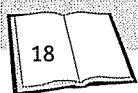
Gaan de kinderen het huis al een beetje kennen? Begrijpen ze dat De Milde Maerten neerkijkt op jongere huizen, die in onze ogen ook een respectabele leeftijd hebben. Ze hebben immers de tijd van pruiken en poeders, de achttiende eeuw, meegemaakt! Maar, verschil moet er zijn!

Uit: Portugese wijn in een piepklein flesje (1492)

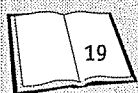
'Ga jij straks eens wat luistervinken in het stadhuis, of je iets hoort over die Portugese schepen.'

Gaan luistervinken. Wat vinden de kinderen van deze uitdrukking? Hoe zouden zij het zeggen?

Vandaar dat ik u een veste wil bieden waar u veilig bent.

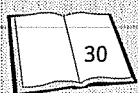
Kunnen de kinderen de betekenis van 'veste' afleiden uit de context? Laat ze hun omschrijving eens vergelijken met de verklaring in een woordenboek.

... de schepen Henderikx op, die een nijdig gezicht heeft meegebracht.

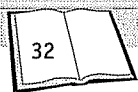
Je weet door dat nijdige gezicht meteen hoe Henderikx erover dacht dat hij mee moest. Nemen de kinderen ook weleens een nijdig gezicht ergens mee naartoe?

Uit: De Spaanse ring (1572-1574)

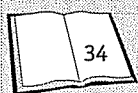
Ze spreken een paar woorden Nederlands, en hij kent twee woorden Spaans: 'ja' en 'nee', maar met gebarentaal kom je ook een heel eind.

Kennen de kinderen het Spaans voor 'ja' en 'nee' ook? Kennen ze woorden uit andere vreemde talen? Gebruiken ze zelf gebarentaal als ze met iemand praten die een andere taal spreekt, bijvoorbeeld als ze met vakantie in het buitenland zijn?

... prieeltje ...

Weten de kinderen wat een prieeltje is?

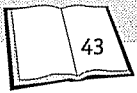

Anna snapt het wel, maar ze zou willen dat ze samen konden vluchten naar een land waar het niet erg is als twee mensen van elkaar houden, ook al hebben de ouders een ander geloof.

Hoe is het nu, kunnen twee mensen altijd trouwen met wie ze willen als ze van elkaar houden? Ook als de ouders een ander geloof hebben, of uit een ander land komen?

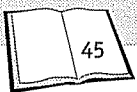

Uit: Een schilder zoals jij (1640)

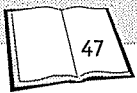
Over het algemeen schildert hij stillevens.

Op bladzijde 41 peinst het huis ook over stillevens. Daar wordt niet nader verklaard wat een stilleven is. Wisten de kinderen het wel toen ze het daar lazen? Op bladzijde 43 wordt het uitgelegd: schilderijen van bloemen en borden vol fruit, flessen wijn en kandelaars. Hebben de kinderen er een voorstelling van?

Geluk duurt meestal maar kort.

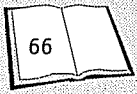
Delen de kinderen deze pessimistische instelling? Immers, als geluk kort duurt, dan zijn de ongelukkige perioden langer. Is dat ook de ervaring die de kinderen hebben?

'U houdt van stillevens en ik van mensen die in beweging zijn.'

Waar houden de kinderen van?

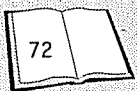
Uit: Zeg dominee, mag dat wel? (1780)

'Als ik dan toch niet kan bewijzen wat ik denk, hoeft het voor mij niet meer.'

Kunnen de kinderen begrijpen dat er wetenschappers zijn die zo denken? Eigenlijk gooit de dominee het bijltje erbij neer. Hij heeft niet de middelen om het bewijs te leveren van wat hij vermoedt. Maar vormt het juist geen uitdaging voor wetenschappers om er koste wat kost toch uit te komen? Is het niet alleen, dan misschien samen met anderen, die dezelfde nieuwsgierigheid hebben.

Uit: Fransen in de stad (1813)

En met de Fransen kwamen er veel veranderingen. Ze moesten allemaal hun naam laten registreren.

Weten de kinderen hoe de namen van voor de Franse tijd meestal luiden? Jan Janszoon, Pieter Gerritszoon, waren heel gebruikelijk. De Fransen wilden dat veranderen omdat er heel veel mensen waren die Janszoon heetten. Daarom moest iedereen een achternaam laten registreren. Aan huidige achternamen kun je nog zien hoe de voorouders van de mensen een naam uitgekozen hebben. Laat de kinderen maar eens in een telefoonboek zoeken naar namen die een beroep aanduiden, of namen die vertellen waar iemands familie vandaan kan komen. Zijn er voorbeelden te vinden van mensen die in de Franse tijd misschien expres een gekke naam hebben opgegeven, omdat ze dachten dat de maatregel maar tijdelijk zou zijn? Misschien ook wel uit protest tegen de Fransen?

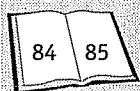

Blz. 77, 78 en 79

Op deze bladzijden staat de route beschreven die Jean aflegt als hij zijn huis ontlucht is. Lukt het om een plattegrond van de binnenstad van Middelburg te pakken te krijgen (downloaden via een routeplanner bijvoorbeeld)? Laat de kinderen eens nagaan of de straatnamen die genoemd worden in het verhaal nog steeds bestaan. Is de route die Jean liep nog te volgen?

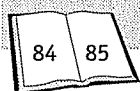
(Volgens de auteur is deze opdracht zeer goed uit te voeren, en leuk. De genoemde straten zijn nog allemaal aanwezig, zij het dat ze er soms anders uitzien. De Lange Burg heet niet meer zo. Dat is nu Groenmarkt en Balans. Dat maakt voor de route echter niets uit. Vanuit de Bogardstraat komt hij nu rechtstreeks op de Balans uit; verder is het nog steeds hetzelfde.)

Uit: De cirkel van Antje (1900-1980)

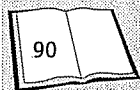
'Ze zijn niet arm omdat ze geen geld hebben,' zegt papa dan, 'ze zijn arm omdat ze de liefde niet kennen.'

Wat vinden de kinderen van deze uitspraak? Zijn ze het ermee eens? Kunnen ze in eigen woorden zeggen wat de vader van Antje bedoelt?

'Met schrijven alleen kun je geen boterham smeren.'

Hoe kun je deze uitdrukking anders zeggen?

Op de keldertrap ziet ze de jongen staan. Hij is nog net zo mooi als in de tuin. Hij steekt zijn hand uit. 'Ik kom al, hoor,' fluister Antje met glimmende ogen. Als ze de hand van de jongen pakt, zakt ze in elkaar en blijft op de trap liggen. Voor wie het wil zien, lopen de jongen en Antje verder de trap op, naar boven, naar de tuin, waar ze in een schitterend wit licht verdwijnen.

Hebben de kinderen meteen begrepen wat er aan de hand was toen ze dit lazen? Welke beelden kwamen in hun hoofd op? Vinden ze het mooi beschreven?

3b Kennis van genres

De Milde Maerten is eigenlijk een mix van een hedendaags realistisch verhaal en historische verhalen. Telkens vindt het huis in gebeurtenissen in onze tijd een aanleiding om zich iets van vroeger te herinneren. Eerst denkt het huis eraan hoe het zijn naam kreeg en aan de tweede bewoners, burgemeester Jan de Landmeter en zijn gezin.

Als het huis over de liefde tussen Victor en Micha nadenkt, komt het verhaal van de onmogelijke liefde tussen de Spaanse soldaat en Anna naar boven.

De mooie tekeningen van Micha doen het huis denken aan de schilder, die met zijn vrouw en dochters in het huis gewoond heeft.

De hoop op een wonder brengt de dominee, die eigenlijk wetenschapper wilde zijn, terug in zijn herinnering.

Victor en Micha in het schuilhok doen hem denken aan de Franse tijd, toen Jean het huis moest ontvluchten nadat zijn ouders gedood waren.

Als de gedachten van het huis door zijn eigen kamers dwalen, komen de herinneringen aan Antje naar boven, die ook door het huis dwaalde. Altijd op zoek.

En met de vondst van de 'Rembrandt' en de spulletjes in de kelder door Rosa is de cirkel rond: heden en verleden smelten samen in de geschiedenis van het huis en zijn bewoners. Zelfs is er een blik in de toekomst met wortels in het verleden: de universaliteit die er in de zestiende eeuw niet kwam.

Wat vinden de kinderen, gaat het boek vooral over De Milde Maerten, of is het huis de aanleiding om verhalen uit de geschiedenis te vertellen? Zijn het echte 'geschiedenis'-verhalen, zoals in een geschiedenisboek op school te vinden zijn? Of zijn het geschiedenissen van mensen uit het verleden, waarbij wij als lezer hun belevenissen kunnen plaatsen in wat we weten over de gebeurtenissen van toen. Vinden ze het ook zo knap dat de schrijver heden en verleden me elkaar verbindt? Het 'denkende' huis is daar een middel voor. Goed gevonden, nietwaar?

Is het de kinderen opgevallen dat bijna alle verhalen trieste elementen bevatten? Ongelukkige liefdes, on vervulde wensen. Is het dan waar dat ongelukkige momenten en gebeurtenissen diepere sporen achterlaten dan gelukkige? Op bladzijde 46 stond het ook al: *Geluk duurt meestal maar kort*.

Kunnen alleen kinderen gelukkig zijn, omdat ze vergeten kunnen? Praat met de kinderen over de laatste overdenkingen van het huis op bladzijde 112.

Thema's en motieven

De waarde van de historie

Het verhaal van het huis De Milde Maerten, met de historie, de dreigende sloop en het opknappen, vertelt hoe het kan gaan met gebouwen. Dit thema is de aanleiding voor de herinneringen die het huis heeft. Begrijpen de kinderen dat Robbert Jan Swiers door de geschiedenis van De Milde Maerten te vertellen een standpunt inneemt? Historie heeft waarde, historie is cultuur, geschiedenis geeft lessen voor het heden. Dat waardevolle mag niet gesloopt worden. Hoe denken de kinderen hierover? Laat de kinderen de hoofdstuktitels op pagina 5 nog eens lezen. Valt hen op dat hoofdstuk 1 "Het einde" heet en het 7e en laatste hoofdstuk "Het begin"?

Iedere herinnering van het huis heeft zijn eigen thema. Hieronder worden ze nog eens kort weergegeven. In het gesprek met de kinderen over deze thema's kunt u vragen naar hun eigen mening. Hebben in hun omgeving vergelijkbare gebeurtenissen plaatsgevonden? Kunnen ze reacties van mensen daarop vergelijken met hoe de personen in de verhalen van Robbert Jan Swiers reageerden?

In *Portugese wijn in een piepklein flesje* herleven de ruwe tijden van de 15e eeuw, waarin schepenen er geen been in zagen om de burgemeester te willen doden. En het verhaal vertelt over diezelfde burgemeester die één van zijn tegenstanders door een list langdurig het land uit weet te krijgen.

De Spaanse ring verhaalt van een onmogelijke liefde. Een verhaal van alle tijden, in deze historie geplaatst in de context van de Spaanse bezetting.

In *Een schilder zoals jij* gaat het om de schilder François die de dood van zijn dochter niet heeft kunnen verwerken. Zelf sterft hij ook jong, meegesleept door zijn verdriet. De dominee in *Zeg dominee, mag dat wel?* krijgt te maken met het dilemma: trouw blijven aan zijn werkgever, het kerkbestuur, of zijn wetenschappelijke ambities volgen en ontslagen worden.

In *Fransen in de stad* ervaart Jean (Jan) wat het betekent als je vader meewerkt met de Franse bezetters. Zijn vader en moeder worden vermoord als de Fransen vertrokken zijn. De hoofdpersoon in *De cirkel van Antje* blijft eenzaam achter na het overlijden van haar ouders. Ze wordt een 'poezenvrouw', zonder contacten met de buitenwereld. Op den duur ziet ze dingen die er niet zijn. Zelfs haar sterven gebeurt in eenzaamheid.

3c Praten over illustraties

De illustraties in *De Milde Maerten* zijn van Ivan & Ilia.

Wanneer het kind het boekprofiel heeft ingevuld, neemt u dit erbij. Welke tekening hebben ze als de mooiste aangemerkt? Laat de kinderen hun keuze motiveren. Hebben ze de illustratie als op zich staand gekozen, of omdat de tekening heel goed past bij een passage uit het verhaal?

De Milde Maerten bevat historische verhalen, die echt gebeurd zijn of kunnen zijn. Je zou kunnen zeggen dat het historisch-realistische verhalen zijn. Is de historie te 'lezen' uit de tekeningen bij de verhalen? Zie je meteen aan de tekeningen dat de verhalen in vroeger tijden spelen? Zijn de tekeningen daarnaast ook realistisch, dat wil zeggen, geven ze goed weer hoe in de tijd van de verhalen de mensen gekleed gingen en hoe de omgeving eruitzag?

Laat de kinderen de illustraties op de bladzijden 14, 21, 35, 49, 59, 77 eens goed bekijken en laat ontdekken en benoemen welke elementen vooral aangeven in welke tijd het verhaal speelt.

4 Verwerking

Er zijn kopieerbladen die verwerkingsactiviteiten bieden.

4a is het Boekprofiel.

4b een brief aan een kind uit het verleden

4c 'Eigen mening'-blad

4d een blad om woorden uit de geschiedenis op te verzamelen

4e creatieve opdracht

4f tenslotte, is het titelblad